

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
1. Transitie naar ecologisch beheer									
1.1	Uitbreiden ecologisch groenbeheer (maaïen)	Selectie van bermen en groenstroken en percelen waar komende jaren transitie plaatsvindt. Stapsgewijs per jaar arealen ecologisch beheer uitbreiden in buitengebied en binnen bebouwde kommen. Buitengebied, hoofdwegen, parken, parkzones en verbindingen hebben hebben prioriteit voor omschakeling.	2020: areaal ecologisch maaibeheer (88ha van de 250ha = 35% van totaal maaibeheer. 2026: Streven naar ecologisch beheer 50% van totaal maaibeheer (125 ha van de 250ha). Dit betekent een stijging van 37ha in 6 jaar (15%). Dat is gemiddeld ruim 6 hectare per jaar erbij (2,5% tov totaal areaal)	Invoeren aanpassingen naar ecobeheer: Randweg Noord, Westerdreef, Zuiderdreef en Oosterpark (± 7 ha.) Voorbereiding pilot Aalsburg 21e, 23e en 26e straat	Invoering aanpassingen naar ecobeheer pilot Aalsburg, Oosterpark Start beheerplan Park Noord	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Park Noord, Spoorzone en Klapstraatpark (Klapstoel) Invoering bermen buitengebied	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Park Diemewei / Kerkeveld Woordsesteeg	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Wijchens Meer	Invoering aanpassingen naar ecobeheer Elsland / De Geer
1.1.1		Ecologisch groenbeheerplan (2021-2030).	Verwerking en vastlegging van speerpunten Beleidsplan natuur en biodiversiteit voor uitvoering groenbeheer.	Plan is opgesteld en vastgesteld	Start implementatie				
1.1.2		Ecologisch bermbeheerplan voor buitengebied.	Actualisering bermbeheer met doel verbetering van biodiversiteit en natuurlijke bestrijding overlastsoorten (bv. eikenprocessierups). Plan geeft ook inzicht in kosten en besparingen van aanpassing van het bermbeheer. Die worden inzichtelijk na oplevering beheerplan in Q2.	Opdracht en start actualisering bermbeheerplan	Oplevering bermbeheerplan Q2	Implementatie uitbreiding ecologisch bermbeheer buitengebied			
1.2	Uitbreiden ecologisch groenbeheer (snoeien)	Ecologisch beheer heesters, bosschages, houtwallen en bosjes. Snoeisel en dood hout laten liggen, takkenrillen maken enz.	Snoeihout in bos(plantsoen) verwerken tot takkenrillen (tenzij omvang groenstrook niet toelaat: min. 5m. breedte) Niet in wijken ivm risico van dumpingen maar daar wel snipperhopen maken; Variatie in soorten, leeftijd en afmetingen van groenstroken. In ieder geval in parken en bospercelen Jorispad-Leemweg, Passerot		Uitwerken en vastleggen werkafspraken m.b.t. maatregelen ecologisch beheer. Invoering in 25% van areaal (totaal areaal is 57,25 ha)	Onderzoeken of en hoe maatregelen bijdragen aan natuurwaarde		Invoering in 50% van areaal	
1.2.1		Kruidlaag niet meer (uit)maaïen en bij nieuw bosplantsoen ook kruidlaag aanplanten/zaaien.	- Natuurlijke kruidlaag in bosplantsoen - Zoom van kruiden 1à2 jaar laten staan - Bramen op plaatsen waar het overlast geeft gepast snoeien. - Aansturing verbeteren. - Staat opgenomen in groenbeheerplan 2021.		Beeindigen uitmaaïen kruidlaag				
1.2.2		Blad in beplanting laten liggen.	Natuurlijke bladlaag in beplantingen. In principe blad alleen van verhardingen en gazons verwijderen. Staat opgenomen in groenbeheerplan 2021.		Pilot in bosplantoen	Implementatie	Implementatie	Implementatie	Implementatie
1.2.3		Opstellen boombeheerplan.	Belangen van en relatie tussen bomen en flora en fauna zijn uitgewerkt. Bijvoorbeeld: uitvoeren quickscan f+f voorafgaand aan kap of dode stammen laten staan tbv biotoopverbetering. Boomsoorten tbv biodiversiteit		Opstellen plan (Toelichting in bijlage)	Implementatie	Implementatie	Implementatie	Implementatie

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.3	Versterken natuurwaarden parken en Ecologische structuren bebouwde kom	Parken vormen biodiversiteitshotspots in de bebouwde kom en zijn belangrijke elementen in het groenblauwe netwerk. Per park en hoofdgroenstructuur mogelijkheden uitwerken voor verbetering van ecologisch functioneren door aanpassing in beheer en inrichting.	Stapsgewijze omschakeling naar ecobeheer in parken en groenstructuren op basis van opgestelde beheerplannen per park m.u.v. functies die dat niet toelaten (speelveld, speeltoestellen, hups, e.d.).	Oosterpark, Leemweg, Bijsterhuizen en hoofdwegen zijn opgesteld en invoering geregeld vanaf 1-1-2022	Opstellen beheerplan Park Noord (Toelichting in bijlage) Nog niet uitgevoerd: Klapstraatpark, spoorzone	Opstellen beheerplan Park Diemewei / Kerkeveld Woordsesteeg	Opstellen beheerplan Wijchens Meer / water Huurlingsedam	Opstellen beheerplan Elsland / De Geer	
1.4	Aansluiten bij bestaande initiatieven ecologisch beheer.	De gemeente verkent of er aansluiting gevonden kan worden bij bestaande initiatieven voor ecologisch beheer, zoals NL Zoemt en Kleurkeur.	Afweging of aansluiting zinvol is			Nagaan of zinvol is			Nagaan of zinvol is
1.5	Inzaaien inheemse bloemenmengsels en aanplanten biologische bloembollen	Verschillende plekken in de bebouwde kom (bermen, perken, randen van grasvelden) inzaaien met een inheems, gebiedseigen kruidenmengsel. Daarnaast aanplanten van bloembollen/stinzenplanten van biologische oorsprong. Opstellen richtlijnen waar in te zaaien of planten, welke zaadmengsels en hoe beheren. Uitwerken in notitie natuurinclusief inrichten (2.3). Zie afwegingskader in bijlage 3 BPNB.	Streven naar 5 locaties waar bloemenmengsels en/of biologische bloembollen worden ingezaaid/geplant. Gemiddeld 1000m2 per jaar		Inzaaien stukken bij De Dreef, Hernen, Bergharen en Aalsburg 23e straat. (Toelichting in bijlage) Nog niet uitgevoerd: Opstellen richtlijn.	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd	Bepalen of en waar inzaai- of plantlocaties zijn. 1 locatie gerealiseerd

2. Biodiversiteit als integraal duurzaamheidsthema

2.1	Invoeren natuurkansenscan	Vroeg in planvorming kansen voor natuur en biodiversiteit uitwerken. Start met woningbouwlocaties. Later (na evaluatie) opschalen naar elk project in de openbare ruimte.	- Ingevoerd format Natuurkansenscan die mogelijkheden voor natuur binnen plannen en projecten weergeeft. - Scan is vast onderdeel in planvorming gebiedsinrichting. - Ook relatie met waterberging is onderdeel.		Opstellen format en proefperiode (zie toelichting in bijlage)	Evaluatie + evt. aanpassing	Definitieve Invoering	Evaluatie	Evaluatie
2.2	Opstellen Soortenmanagementplan (SMP)	SMP is basis voor generieke ontheffing Wnb voor huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen in bebouwde kom Wijchen. Populaties blijven minimaal op peil.	Generieke ontheffing Wnb voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen in bebouwde kom Wijchen.	Onderzoeken en opstellen concept	Aanvraag en verlening van ontheffing (zie toelichting in bijlage)	In gebruik name	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie
2.3	Groen biodivers inrichten met ecologisch geteeld plantmateriaal	Bij inrichting van (nieuw) groen kijken hoe biodiversiteit kan worden versterkt. Invulling is maatwerk en locatiespecifiek. Bij voorkeur met inheems en ecologisch geteeld plantmateriaal.	Richtlijn als hulpmiddel en ondersteuning voor inrichtingsplannen. Wat wel en wat niet doen? Doelgroep ontwerpers, projectleiders en aannemers.			Opstellen richtlijn	Uitvoering richtlijn	Evaluatie	Evaluatie
2.4	Versterken koppeling klimaatadaptatie en biodiversiteit	Bij afkoppelprojecten (regenwater) ook kijken of en hoe biodiversiteit en beleving gestimuleerd kan worden	Wordt opgenomen in 2.3, richtlijn natuurinclusief inrichten. Uitgangspunt is dat afkoppelprojecten biodivers worden ingericht.			Opstellen richtlijn	Uitvoering richtlijn	Evaluatie	Evaluatie

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
2.5	Natuurinclusief ontwerpen en bouwen stimuleren	Inzetten op natuurinclusief ontwerpen en bouwen bij nieuwbouw en renovaties.	Bekendheid van voorbeelden geeft stimulans aan andere initiatiefnemers (richten op communicatie Arcgis en site). Koppeling met 2.1 natuurkansenscan en 2.2 soortmanagementplan.	Initiatiefnemers van (ver)bouwplannen worden standaard gewezen op mogelijkheden. Informatie staat op de gemeentewebsite.	Opstellen natuurkansenscan (2.1), richtlijn natuurinclusief inrichten (2.3). SMP (2.2) Informatie natuurinclusief bouwen op online platform (6.1) (zie toelichting in bijlage)	Jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan + updaten van de richtlijn	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan	jaarlijks plan uitlichten waar natuurinclusief bouwen is gedaan + updaten van de richtlijn
2.6	Ecologische meerwaarde geven aan zonneparken	Met verplichte landschappelijke inpassing door aanleg van natuur- en landschapselementen een ecologische meerwaarde creëren. Ook rekening houden dat licht en regenwater de bodem onder de panelen kunnen bereiken.	Ecologische meerwaarde is nu een van de toetsingscriteria.	Verplichting mitigerende en compenserende maatregelen is opgenomen in toetsingskader	Er zijn nog geen parken gerealiseerd waar we op kunnen evalueren.	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie	Evaluatie
2.7	Verbeteren natuurtoetsing	Bij projecten, ontwikkelingen en toetsing van omgevingsvergunning wordt extra aandacht geven aan tijdig aanvragen natuuronderzoek. Bij uitvraag natuurtoetsen bij voorkeur bij NGB aangesloten bureaus vragen.	Goede natuurtoetsing standaard in werkprotocol. Verbreden van 'biodiversiteits-kennis' speelt een belangrijke rol. Door een betere natuurtoetsing worden negatieve effecten op flora en fauna beter voorkomen.	Bij start planvorming danwel bij (vooroverleg) vergunningaan-vraag wordt gewezen op tijdig onderzoek. Bij twijfel over aanwezigheid wordt onderzoek gevraagd.	Cursus Wnb voor medewerkers.	Gemeente vraagt bij voorkeur natuurtoetsing uit bij NGB-Bureau's Bij uitvragen ook invasieve exoten mee laten nemen		Evaluatie enquête of interview met stakeholders	
2.8	Verkenning ecooloog in dienst	Mogelijkheden verkennen om, al dan niet samen met buurgemeenten, een ecooloog in dienst te nemen voor impuls kennis ecologie en natuurtoetsing	Extra collega aangenomen	Extra collega aangenomen					
2.9	Afsluiten abonnement NDFF	Abonnement op meest complete database van soortenverspreiding geeft beter inzicht in (mogelijke) aanwezige (beschermde) soorten tbv beheer, ruimtelijke ontwikkelingen en natuurontwikkeling.	Abonnement afgesloten		Wordt bij PPN opgevoerd	Start abonnement			
2.10	Organiseren bijeenkomst biodiversiteit (intern)	Organiseren van interne bijeenkomst over biodiversiteit en natuurinclusief bouwen.	Bijeenkomst waarin teams GO, SPA, V&U en RB inzicht krijgen hoe en op welke manier zij rekening moeten houden met natuurwaarden en Wnb. En hoe hun werk kan bijdragen aan natuurontwikkeling.			Per team een gerichte bijeenkomst		Per team een gerichte bijeenkomst	
2.11	Opfrissen kennis	Cursussen voor medewerkers op het gebied van natuurwetgeving, ecologie en biodiversiteit.	Medewerkers van de teams RB, V&U, GI, GO hebben een cursus uitvoering Wnb gevolgd.	Organisatie cursus Wet Natuurbescherming	Volgen van cursus Wnb (niveau 1, 2 en 3) door medewerkers				Hercertificering
2.12	Ontmoedigen chemische bestrijdingsmiddelen	In openbare ruimte is gebruik al niet meer toegestaan, met uitzondering van bestrijding Japanse duizendknoop. Bij verpachting verbod op gebruik glyfosaat.	Geen toepassing chemische middelen op gemeentegrounden.	Al vele jaren geen chemische bestrijding in beplantingen en op verhardingen.					

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
3. Natuurlijke bestrijding overlastgevende soorten									
3.1	Lopende acties natuurlijke bestrijding eikenprocessierups doorzetten en uitbouwen (inrichting)	Uitdelen en ophangen vogel- en vleermuiskasten. In combinatie met passende zaadmengsels en eventueel folder met uitleg en instructie	Inrichtingsrichtlijnen waarmee natuurlijke bestrijding door een geschikte leefomgeving wordt bevorderd (nestkasten alleen zijn onvoldoende).	130 vleermuiskasten verstrekt aan bewoners		Actie nestkasten + bloemenzaadjes en bloembollen		Mogelijk Actie herhalen	
3.2	Lopende acties natuurlijke bestrijding eikenprocessierups doorzetten en uitbouwen (beheer)	Ecologisch beheer bermen en aangrenzende percelen uitbouwen. Inzaaien specifiek kruidenmengsel (maatwerk)	Locaties met meeste overlast inrichten voor natuurlijke bestrijding (beheer en epr-mengsels/struiken). Hangt samen met het ecologisch bermbeheerplan.		Uitbreiding natuurlijk bermbeheer langs wegen met eiken Inzaaien in brede bermen met eiken. (Zie toelichting in bijlage)	Monitoring effecten aangepast beheer en ingezaaide kruidenmengsel	Bermbeheer en uitbreiding ingezaaide bermen	Bermbeheer en uitbreiding ingezaaide bermen	Bermbeheer
3.3	Plan van aanpak eikenprocessierups (en overige boom ziektes)	Overkoepelend, gemeente-breed plan, waar andere partijen makkelijk op aan kunnen haken. Gemeente neemt initiatief om plan op te stellen, in samenwerking met andere partijen.	Plan van aanpak: actualisatie en uitbreiding notitie aanpak 2020 gericht op natuurlijke bestrijding en doorrekening maatregelen en kosten.		Evaluatie en actualisatie notitie aanpak 2020; natuurgerichte aanpak in nieuw bestek na 2022 (Zie toelichting in bijlage)	Invoeren jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding	Jaarlijkse evaluatie van maatregelen en verspreiding
3.4	Voortzetten ontmoedigingsbeleid ganzenoverlast Wijchens Meer	D.m.v. uitbreiding aangepast groenbeheer verblijf ganzen ontmoedigen	Eventuele overlast van ganzen blijft beheersbaar (niet meer dan 10 meldingen per jaar).	Borden 'niet voeren' geplaatst en schoongemaakt, nieuwsberichten geplaatst.	Nieuwe inventarisatie	Nieuwe aanpak afhankelijk van resultaat inventarisatie en meldingen			Evaluatie
3.5	Aanpak invasieve exoten (Japanse Duizendknoop, reuzenberenklauw en ambrosia)	Huidige beleid doorzetten en optimaliseren. Locaties zijn in beeld. Fysieke afscherming indien nodig/zinvol	Stapsgewijze vermindering van de invasieve soorten. Uitbreiding Japanse Duizendknoop stopt		Locaties bekend en op digitale kaart in tabula. Indien nodig bepaalde groeiplekken fysiek aanduiden (linten)	Beheerplan invasieve exoten opstellen. Uitbreiding aantal locaties Japanse duizendknoop is gestopt	Ontwikkelingen aanpak bijhouden	Ontwikkelingen aanpak bijhouden	Ontwikkelingen aanpak bijhouden
3.6	Informatieverstrekking ratten	Gemeente verstrekt op website informatie over preventieve maatregelen tegen ratten. Het gaat met name om communicatie. Ratten komen vooral af op (afval van) voedsel en niet op natuurlijk groen.	Informatie op website wordt geupdate	Wijze van melding staat op de website	Preventieve maatregelen toevoegen				
3.7	Knaagschade bever tegengaan	Waardevolle bomen worden met gaas beschermd tegen knagen. Gelijktijdig elder voedselvoorziening vebeteren (wilgen, waterplanten en oeverplanten). Voor een deel wordt de schade geaccepteerd.	Waardevolle bomen worden met gaas beschermd tegen knagen. Gelijktijdig elder voedselvoorziening verbeteren (wilgen, waterplanten en oeverplanten)	Bedreigde bomen zijn afgerasterd		Waardevolle bomen zijn beschermd	Voedselvoorziening uitbreiden		

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
3.8	Aanpak invasieve exoten (watercrassula)	In overleg met Waterschap bepalen wat de beste bestrijding is voor deze ongewenste soort.	Heldere afspraken wie wat verzorgd om uitbreiding in te dammen. Communicatie op website (oorzaak en gevolg).	Staat op de website	Monitoring + overleg met waterschap		Monitoring + overleg met waterschap		Monitoring + overleg met waterschap
4. Versterken groen-blauw netwerk									
4.1	Streven naar afronding EVZ Heumen- Horssen	Samen met partners op zoek naar oplossingen om de EVZ af te ronden en goed te beheren.	Provincie evalueert realisatie Gelderse evz's in 2022.		Evaluatie provincie ontvangen	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken	Kansen signaleren en aanpakken
4.1.1.		Uitvoering van Motie natuurontwikkeling (nr. 20 51968) met wens voor natuurontwikkeling.	Ingericht gemeentelijk perceel bij Bergharen als onderdeel van evz Heumen - Horssen		Opnemen in PPN begroting 2023	Planvorming en aanleg			
4.2	Aanleggen natuurlijke bosranden	Zoom- en mantelvegetaties bij bosranden door aanpassing beheer en/of aanplant. Bosranden waar die pleksgewijs geleidelijk oplopen. Is maatwerk dat op locatie met inzicht van toezichthouder en aannemer wordt bepaald.	Op minimaal 3 locaties natuurlijke bosrand door uitdunnen óf aanplant mantel en zoom. Uitdunnen kan ook door bomen 'om te duwen' voor extra stimulans biodiversiteit		Selectie locaties Bos Bijsterhuizen is een mogelijkheid Toegepast bij diverse parken waar nieuw beheerplan voor is opgesteld (zie 1.1)	Uitvoering locatie 1 Diverse parken waarbij nieuw beheerplan wordt opgesteld		Uitvoering locatie 2	Uitvoering locaties 3
4.3	Aanleggen natuurvriendelijke oevers (NVO's)	In het buitengebied heeft waterschap haar verplichtingen qua hoeveelheid lengte al uitgevoerd. Bekeken wordt of er nog meer mogelijkheden zijn		Aanleg NVO bij Wijchens Meer - Diepvoorde		Laatste fase aanleg NVO bij Wijchens Meer - TKWM	Inventarisatie nieuwe locaties		
4.4	Zoomvegetaties langs Maasheggen ontwikkelen	In overleg met Staatbosbeheer bekijken wat mogelijk is voor het ontwikkelen van zoomvegetaties langs de Maasheggen.	Grondeigendom SBB biedt mogelijkheden voor zoomvegetaties; overeenkomsten met aangrenzende eigenaren moeten daarvoor worden aangepast.				Overleg SBB en aangrenzende eigenaren	Zo mogelijk aanpassing overeenkomsten	
4.5	Bloemrijke dijken verder ontwikkelen	Samen met waterschap bekijken op welke manier de natuurwaarde van de dijken verhoogd kan worden.	Waterschap heeft al ecologisch beheer uitgewerkt en in 2021 deels uitgevoerd. M.u.v. noodzakelijke verkeersstroken (die gemeente maait) dijken volledig ecologisch beheren. Verkeersstroken worden zo smal mogelijk beheerd.		Afstemming met waterschap wat minimale verkeersstroken zijn. In de praktijk vraagt dit nog wat aandacht.	Eerste fase uitvoering: 30% aangepast beheer	70% aangepast beheer		100% aangepast beheer

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
5. Stimuleren initiatieven en samenwerking									
5.1	Opzetten pilotproject biodiversiteit in de wijk	Met een pilotproject biodiversiteit in een wijk samen met bewoners, bedrijven en natuurverenigingen aan de slag gaan voor een mooiere, levendiger, groenere en meer kleurrijke wijk.	Project waarbij in samenwerking met inwoners biodiversiteit in de directe woonomgeving wordt gebracht.			notitie aanpak biodiversiteit in de wijk	keuze wijk en uitvoeren pilotproject	keuze wijk en uitvoeren pilotproject	
5.2	Groene schoolpleinen inrichten	In overleg met schoolbesturen mogelijkheden voor vergroening van schoolpleinen stimuleren. Hierbij is biodiversiteit en natuurbeleving belangrijk.	3 ingerichte groene schoolpleinen. De gemeente heeft begeleid met de subsidieaanvraag.	Planvorming + subsidies	Uitvoering herinrichting schoolpleinen	uitvoering herinrichting schoolpleinen			
5.3	Stimuleren natuurinclusieve landbouw	Mogelijkheden verkennen voor natuurinclusieve landbouw. Gemeente heeft weinig invloed. Jaarlijks mogelijkheden en subsidies peilen. Eventueel bijeenkomst organiseren indien mogelijk starten van een pilot.	Info bij elkaar zetten op website.		Volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen	volgen ontwikkelingen en combinatiekansen grijpen
5.4	Stimuleren kleinschalige landschapselementen	De huidige stimuleringsregeling wordt behouden. Daarnaast bekijkt de gemeente de mogelijkheden voor subsidiering beheer.	Subsidie nu via provincie en gemeente 50-50. Relatie met budget uilen, vleermuizen, stadsvogels, bijen en vlinders.	Uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit	Uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit	uitvoering onderdelen beschikking regeling landschap & biodiversiteit			
5.4.1		Fruitbomen: Halfstam, streekeigen soorten, samenwerking met stichting Maasheggen Balgoy	250 fruitbomen geplant bij particulieren		Aanmeldings-procedure starten ronde 1 (Zie toelichting in bijlage)	Aanplant	Aanmeldingsproced ure starten ronde 2	Aanplant	
5.5	Stimuleren leefomgeving uilen	De gemeente faciliteert het ophangen van nestkasten en aanbrengen van kleinschalige landschapselementen in het leefgebied van uilen	Uilenkasten in geschikte deelgebieden van de gemeente			Overleg Natuur Wijchen om locaties voor kasten te bepalen	Plaatsing uilenkasten		
5.6	Stimuleren leefomgeving vleermuizen en stadsvogels	Natuurinclusief bouwen en het Soortenmanagementplan vormen belangrijke maatregelen. Daarnaast nestkasten ophangen/plaatsen en aanplant in leefgebied in bebouwde kom en bij boerderijen. Gemeente onderzoekt mogelijkheden voor	Op 3 nader te bepalen locaties in openbaar gebied grote paalkast/vogeltil/faunapaal. Overige resultaten gedekt bij andere acties				1 locatie	1 locatie	1 locatie
5.7	Stimuleren leefomgeving bijen en vlinders	De gemeente wil een bij- en vlindervriendelijke gemeente worden. Deze soortgroepen worden gestimuleerd door te zorgen voor meer voedsel en meer schuil- en nestelplekken. Dit met acties zoals insectvriendelijk beheer, inzaaiacties, aanleg vlinderperken en informatieborden.	Insectenhôtels, nesteldijkje en zaadmengsels. Andere maatregelen gedekt met beheer (maaïen), dood hout laten liggen, inzaaien, e.d.			Actie zaadmengsels / bollen / nestkasten, in combinatie met eikenprocessierups	Plaatsing groot insectenhotel	Plaatsing groot insectenhotel	Actie met NL Zoemt?
5.8	Stimuleren iepenpage	Wijchen is een belangrijk gebied voor de iepenpage. De gemeente gaat op meerdere plekken iepen aanplanten om zo de kwetsbare en beschermde vlinderpopulatie te ondersteunen.	3 locaties aangeplant met aantal fladderiepen. Voldoende groeiruimte boven en ondergronds. Locaties in overleg met Natuur Wijchen (waarnemingen in Haagdoornstr.)			Overleg Natuur Wijchen, locaties iepen	1 locatie aangeplant	1 locatie aangeplant	1 locatie aangeplant

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
5.9	Samenwerking zoeken met TBO's	Aansluiten van ecologische inrichting en beheer van groen en water tussen terreinbeheerders. Uitbouwen netwerk en elkaar informeren over plannen.	Per jaar focus op belangrijke partner (flexibel). Afstemming bermbeheer is onderdeel hiervan. Elk jaar bekijken wat er gedaan is en wat het heeft opgeleverd.	Startoverleg + kennismaking	In kaart brengen netwerk kansen voor ecologisch beheer in samenwerking met andere partijen (Zie toelichting in bijlage)	Focus op Waterschap	Provincie	Rijkswaterstaat	Prorail Tennet
5.10	Samenwerking zoeken met omliggende gemeenten	Verkennen hoe biodiversiteitsbeleid en acties op elkaar aan kunnen sluiten. Qua eigendom sluiten alleen wegen op elkaar aan.	Elk jaar bekijken wat er gedaan is en wat het heeft opgeleverd.	Startoverleg + kennismaking	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen	Kennis en ervaringen uitwisselen
5.11	Stimuleren ecologische inrichting en beheer derden	Gemeente gaat bewoners, agrariërs, wooncorporaties, zorginstellingen en bedrijventerreinen stimuleren hun groen ook ecologisch in te richten en te beheren.	Actief benaderen. Website updaten > kennis bevordert de actie om anders in te richten. Stuk communicatie zie 6.1			Website + overleg		Website + overleg	
5.11.1.		Stimuleren aanleg en beheer Landschapspark Wijchen	Gebied met natuur- en landschapselementen dat gefinancierd wordt met een bijdrage (in geld of natura) van lokale bedrijven en organisaties die daarmee hun footprint willen verkleinen.		Initiatiefnemer ondersteunen bij uitwerking ideeën				
5.12	Tijdelijke natuur ontwikkelen	De gemeente gaat in gesprek met ontwikkelaars en grondeigenaren om te verkennen waar tijdelijke natuur kan worden toegepast.	Gemeente heeft nauwelijks zelf (bouw)gronden geschikt voor tijdelijke natuur. Positieve kanten voor ontwikkelaars en terreineigenaren belichten. Staat overzicht op de website.			Website + overleg		Website + overleg	
5.13	Infranatuur verbeteren	Verhogen natuurwaarden langs infrastructuur. Naast transitie geschikte wegbermen in eigen beheer à aansluiting zoeken bij partners infranatuur Inmiddels opgenomen in Deltaplan Biodiversiteit.	Natuur van infrastructuur rijk, provincie, Prorail, waterschap sluit op elkaar aan. Overlap van verschillende acties. Resultaat geborgd in andere acties (5.10, 5.9, 5.11, 4,1 - 4.5, 3,2, 1.1, 1.2)			Startoverleg		Nagaan of zinvol is	

	Acties	Beschrijving	Resultaat	Planning implementatie acties per jaar					
				2021	2022	2023	2024	2025	2026
6. Communicatie									
6.1	Opzetten online platform (verhogen draagvlak)	Online platform (bijv. ARCGIS, wordpress) waar allerlei informatie over natuur en biodiversiteit in Wijchen wordt verzameld. Het inspireert, geeft goede voorbeelden en maakt het makkelijk voor mensen om aan te haken en tips te krijgen.	Opzet online platform in 2022. Uitbreiding en bijhouden informatie in navolgende jaren		Opzetten platform (Zie toelichting in bijlage)	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform	Bijhouden en uitbreiden platform
6.1.1.		Gemeentelijke website, nieuwberichten, nieuw online platform, informatieborden, folders	Communicatie zorgt voor groter draagvlak en betreft bewoners, bedrijven en organisaties in en rondom Wijchen	Gemeentelijke website aangevuld	Beleidsplan op de website		Info Biodiversiteit en natuur op website en in krant		
6.2	Plaatsen informatieborden	Fysieke informatieborden over ecologisch, insectvriendelijk bermbeheer en natuurlijke bestrijding eikenprocessierups.	Waar mogelijk combineren met gemeentelijke informatieborden en gebruik van hebruikbare borden. Op 5 plekken worden informatieborden geplaatst. In combinatie met inzaaiacties, herinrichting en/of invoering ecologisch beheer.		1 informatiebord - Wijchens Meer (div. flora en fauna) - Aalsburg (bloemenweide)	1 informatiebord	1 informatiebord	1 informatiebord	1 informatiebord
6.3	Wandelroutes ontwikkelen	Wandelroutes uitstippelen, informatie bundelen en communiceren	Minimaal 1 extra route in Wijchen op IVN Routes, met koppeling bebouwde kom en buitengebied. IVN is belangrijke partner met app voor wandelingen (IVN ROUTES).					Route uitstippelen en op IVN site zetten	
7. Monitoring en evaluatie									
7.1	Opstellen monitoringsplan maatregelen en doelsoorten	De gemeente stelt een monitoringsplan op. Monitoring is essentieel om te bepalen of maatregelen effectief zijn of niet. Hierbij samenwerken met natuurorganisaties en vrijwilligers.	Praktisch monitoringsplan in 2022, met daarna jaarlijkse evaluaties en eventuele bijsturing		Q1 opstellen monitoringsplan Q2/3 start invoering Q4 evaluatie (Zie toelichting in bijlage)	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4
7.1.1		Draagvlak meten met enquête. Onderdeel van evaluatie/monitoringsplan.	Bepalen mening over biodiversiteit, ecologische bermen en meting maatschappelijk draagvlak biodiversiteit		Enquête uitzetten en verwerken (Zie toelichting in bijlage)				Enquête uitzetten en verwerken
7.2	Nieuwe natuurpunten berekening	Uitvoeren van een nieuwe natuurpunten-berekening om te monitoren of de maatregelen op wijk- en gemeenteschaal hebben geleid tot een verhoging van de biodiversiteit. Onderdeel van monitoringsplan.	Nieuwe kaart zoals bijlage 4 van BPNB met overzicht van verschillen tov 2020.						Uitvoeren berekening
7.3	Evaluatie acties beleidsplan	De gemeente evalueert ieder jaar welke acties zijn uitgevoerd, wat daarvan het resultaat is en of de planning evt. aangepast moet worden.	Elk jaar evaluatie met beknopte notitie	Evaluatie in Q4, resultaat in concretisering opgenomen	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4	Evaluatie in Q4